

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Data posiedzenia: 26 stycznia 2010 r.

Nr posiedzenia: 100

Posiedzeniu przewodniczył: senator Jerzy Chróścikowski – przewodniczący komisji.

Porządek posiedzenia: 1. Wspólna polityka rolna – ewolucja i propozycje zmian.

1. Informacja Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat stanowiska Polski w sprawie wspólnej polityki rolnej na lata 2014–2020.
2. Informacja Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat propozycji rządu dotyczących prowadzenia narodowej polityki rolnej w ramach wspólnej polityki rolnej.
3. Możliwości prowadzenia przez Polskę narodowej polityki rolnej w ramach wspólnej polityki rolnej – wystąpienie prof. dra hab. Jerzego Wilkina z Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego.
4. Dlaczego Polska nie może zgodzić się na renacjonalizację wspólnej polityki rolnej? – wystąpienie prof. dra hab. Andrzeja Kowalskiego, dyrektora Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego.

W posiedzeniu uczestniczyli: – senatorowie członkowie komisji: Przemysław Błaszczyk, Jerzy Chróścikowski, Lucjan Cichosz, Piotr Głowski, Sławomir Kowalski, Ireneusz Niewiarowski, Jan Olech, Grażyna Sztark, Grzegorz Wojciechowski, Zdzisław Pupa,

– zaproszeni goście:

- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi :
 - podsekretarz stanu Artur Ławniczak,
 - radca generalny Zofia Krzyżanowska,
- zastępca prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Jan Kukułka,
- prezes Agencji Rynku Rolnego Władysław Łukasik,
- członek Podlaskiego Towarzystwa Rolniczego Stanisław Górski,
- dyrektor Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego prof. dr hab. Andrzej Kowalski,
- kierownik Katedry Ekonomii Politycznej Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego prof. dr hab. Jerzy Wilkin,
- prezes Polskiej Izby Nasionnej prof. dr hab. Karol Duczmal,
- przewodniczący Komitetu Rolnictwa i Obrotu Rolnego Krajowej Izby Gospodarczej Adam Tański,
- zastępca dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego Hanna Fadecka-Galicz,
- dyrektor Krajowego Związku Zrzeszeń Plantatorów Owoców i Warzyw Władysław Kowalczyk,
- prezes Krajowej Federacji Producentów Zbóż Rafał Młodanowicz,
- członek Polskiego Klubu Ekologicznego Agata Niedek,
- Zakład Ekonomii Wydział Ekonomiczno-Społeczny Uniwersytetu Przyrodniczego - prof. Stanisław Paszkowski,
- Zakład Badań Rynkowych Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego - dr Grzegorz Dybowski,

- prezes Polskiego Związku Producentów Roślin Zbożowych Tadeusz Szymańczak,
- prezes Fundacji Na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa Małgorzata Szymańska,
- prezes Stowarzyszenia Eksporterów Polskich Mieczysław Twaróg,
- zastępca przewodniczącego NSZZ RI Solidarność Elżbieta Miziołek,
- przewodniczący Rady Gospodarki Żywnościowej Stanisław Zięba,
- wójt Gminy Korycin Mirosław Lech,
- asystent posła do PE Wojciecha Olejniczaka Bartosz Machalica,
- rolnik Robert Toporkiewicz,
- poseł Krzysztof Jurgiel,
- Wydział Ekonomiczny Politechniki Radomskiej dr Zbigniew Kuźmiuk.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Artur Ławniczak przedstawił zagadnienia dotyczące ppkt 1, 2.

Poinformował, że wspólna polityka rolna także po 2013 r. będzie odgrywać kluczową rolę w zapewnieniu w UE bezpieczeństwa żywnościowego, zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, równych warunków konkurencji na jednolitym rynku rolnym, a także silnej pozycji konkurencyjnej UE na globalnym rynku rolnym. WPR powinna być efektywnym instrumentem skierowanym na nowe wspólnotowe wyzwania, m.in. związane z ochroną zasobów naturalnych, zmianami klimatycznymi, gospodarką wodną, różnorodnością biologiczną oraz energią odnawialną.

Zdaniem radcy generalnego w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Zofii Krzyżanowskiej, aby w przyszłości zapewnić skuteczność i efektywność WPR należy zachować jej wspólnotowy charakter, w szczególności w wymiarze finansowym, zapewniając równe warunki konkurencji na jednolitym rynku UE. Należy powiązać poziom i dystrybucję wsparcia finansowego poszczególnych działań z aktualnymi i przyszłymi celami, co m.in. wymaga odejścia od historycznych pułapów płatności bezpośrednich. Przyszła WPR musi być zrozumiała dla rolników, a także dla podatników i bez jej radykalnego uproszczenia nie będzie to możliwe.

Prof. Jerzy Wilkin (ppkt 3 porządku posiedzenia) uważa, że wspólna polityka rolna ma najbardziej wspólnotowy charakter ze wszystkich rodzajów polityk realizowanych przez Unię Europejską.

Kraje członkowskie nie mogą realizować własnych polityk rolnych, które byłyby sprzeczne z zasadami wspólnej polityki rolnej. Nie oznacza to jednak braku możliwości tworzenia i implementacji polityki krajowej względem rolnictwa i obszarów wiejskich. Krajowa strategia i polityka rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich jest niezbędna do uzyskania odpowiednich korzyści płynących ze wspólnej polityki rolnej. Unia Europejska, poza wyznaczeniem ogólnych ram instytucjonalnych dla WPR oferuje krajom członkowskim stosunkowo bogaty zestaw narzędzi i związanych z nimi środków finansowych, które mogą być wkomponowane w szersze ramy strategiczne rozwoju kraju, obejmujące również rolnictwo i obszary wiejskie. Wraz z ewolucją wspólnej polityki rolnej zwiększa się możliwość wybierania przez kraje członkowskie i regiony takich działań, które odpowiadają ich potrzebom i celom strategicznym. Przystąpienie Polski do UE i włączenie naszego rolnictwa w ramy WPR nie może zwalniać polskich instytucji rządowych, organizacji rolniczych i polskiej nauki od konstruowania strategii rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich na poziomie krajowym i regionalnym. Instrumenty wynikające z WPR oraz instrumenty będące w dyspozycji podmiotów krajowych tworzą zestaw, który może być wykorzystany dla osiągnięcia założonych celów strategicznych. Takie możliwości ulegają poszerzeniu wraz z ewolucją wspólnej polityki rolnej.

Zdaniem prof. Andrzeja Kowalskiego (ppkt 4 porządku posiedzenia) dla zapewnienia równych szans konieczne jest zapewnienie równych warunków konkurencji sektora rolnego na jednolitym rynku rolnym, co będzie możliwe tylko w ramach wspólnotowego mechanizmu finansowania polityki rolnej UE (solidarność finansowa), a także poprzez zdefiniowanie aktualnych i przyszłych celów WPR i odpowiednie, nowe ukierunkowania wsparcia finansowego.

Ważne będzie wyrównanie stawek płatności bezpośrednich w skali UE, które oparte byłyby o realne i obiektywne kryteria odnoszące się do wymogów nakładanych na producentów rolnych. Wspólna

polityka rolna powinna zachować dotychczasowe instrumenty interwencji, nie są one podstawowym sposobem wsparcia dochodów rolniczych, jednak skutecznie zapewniają „siatkę bezpieczeństwa” uruchamianą w sytuacjach szczególnych (duże wahania cen). Dalsze zachowanie ograniczonej możliwości wsparcia rynkowego byłoby istotne w sektorach wrażliwych i odgrywających ważną ekonomicznie rolę w rozwoju regionu. Skuteczne instrumenty stabilizacji są szczególnie ważne dla większości średnich i mniejszych gospodarstw, które mają mniejsze możliwości finansowe radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi. Potrzebna jest także poprawa dostępu do nowoczesnych instrumentów zarządzania ryzykiem, szczególnie dla większych gospodarstw towarowych. Płatności bezpośrednie powinny pozostać jednym z głównych instrumentów WPR, odpowiedzialnym za wsparcie i stabilizację dochodów rolniczych, rekompensowanie kosztów związanych ze spełnianiem wysokich standardów wspólnotowych, zachowania produkcji rolnej w regionach o najtrudniejszych warunków gospodarowania.

W trakcie dyskusji wskazywano, że wszystkie kraje Unii Europejskiej powinny w sposób jednakowy korzystać z wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej do hektara użytków rolnych.

Parlament Europejski w 2008 r. przyjął między innymi zapis o konieczności niedyskryminowania rolnictwa w nowych krajach Unii po 2013 r.

Wskazywano również, że obecny sposób finansowania budżetu Unii Europejskiej jest nieprzejrzysty, niesprawiedliwy, wysoce skomplikowany, nie wiąże obywateli z procesem integracji. Podnoszono, że coraz silniej zaznacza się konflikt pomiędzy proekologicznym charakterem WPR, a koniecznością zachowania jak najwyższej konkurencyjności europejskiego rolnictwa, która zadecyduje o tym czy Europa będzie w przyszłości produkować żywność. Znaczną większość wsparcia uzyskuje w Unii niewielka liczba gospodarstw największych, mimo krytyki tego zjawiska, nie udało się do tej pory wypracować mechanizmu wyrównującego poziom wsparcia, który byłby do przyjęcia przez wszystkie państwa członkowskie. Przyszły kształt WPR będzie kompromisem pomiędzy społecznymi oczekiwaniami wobec sektora rolnego, a gotowością państw członkowskich do finansowania tej polityki.

Podczas podsumowania posiedzenia Zofia Krzyżanowska stwierdziła, że Polska, wraz z innymi państwami członkowskimi, podjęła działania zmierzające do uproszczenia WPR, w szczególności w zakresie kontroli w odniesieniu do zasady wzajemnej zgodności, systemu jednolitej płatności oraz systemu jednolitej płatności obszarowej. Efektem prac było przedstawienie w kwietniu 2009 r. przez 13 państw członkowskich, w tym Polskę, wspólnych 39 konkretnych propozycji uproszczeń WPR. Propozycje te mają na celu redukcję obciążeń administracyjnych, zarówno leżących po stronie rolnika jak i administracji krajowej. W konkluzjach przyjętych w maju 2009 r., Rada UE zobligowała komisję do jak najszybszego przeanalizowania tych propozycji. W konsekwencji w listopadzie 2009 r. ukazał się przygotowany przez służby komisji dokument 16208/09 zawierający wyniki przeprowadzonej przez nie analizy i ocenę możliwości realizacji proponowanych przez państwa członkowskie uproszczeń. W efekcie dokonanej przez komisję analizy 39 propozycji uproszczenia WPR, część z nich została pozytywnie rozpatrzona i zaopiniowana do wdrożenia po uprzednim ich omówieniu w ramach tzw. komitetów zarządzających komisji i grup roboczych Rady UE. Niektóre z propozycji wymagają, zdaniem komisji, podjęcia debaty politycznej. W prowadzonych na forach wspólnotowych dyskusjach dotyczących WPR przedstawiciele resortu rolnictwa kierują się „Stanowiskiem Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej po 2013 roku.”, które odzwierciedla krajowe priorytety w obszarze rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich w odniesieniu do perspektywy finansowej 2014-2020.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingsową.